ΞΕΝΟΙ ΑΝΤΙΛΑΛΟΙ

ΤΑ ΔΕΝΤΡΑ

(Adolphe Retté)

Τὰ δέντρα ἄς τὰ πλανέψουμε, τὰ δέντρα τὰ πανώρια,
Ποῦ ψιθυρίζουνε γλυκά, γλυκὰ στὶς λαγκαδιές,
Κλαριὰ ποῦ ἀναστενάζουνε, αἰολικὰ κλωνάρια,
Καὶ κλῶνοι ὁποῦ ἀκουμπᾶν σὲ γέρικες σκεπές.

Εἶναι μηλιὲς ποῦ πέφτουνε, εἶναι μηλιὲς ποῦ γέρνουν
Καὶ ποῦ σὰν πυροτέχνημα τὰ φύλλα τους θαρρεῖς
Πῶς εἶναι, ἀνήσυχοι λαοί, λαοὶ ποῦ κυματίζουν
Στὸ φύσημα τῆς πιὸ ἀπαλῆς πνοῆς.

Καὶ βαριοψιθυρίζουνε ἀνάμεσα στοὺς βράχους,
Καὶ βαριοψιθυρίζουνε τὰ πεῦκα τὰ βαριά,
Καὶ ἡ χαριτωμένη ἰτιά, τὴν κόμη της δροσίζει,
Τὴν κόμη τὴν κυματερὴ σιμὰ στὴ ρεματιά.

Σὲ περιβόλια ἀπέραντα, σὲ κήπους οἱ ἀκακίες
Τὰ μυρωμένα λούλουδα στὸν ἥλιο ἀργοκινοῦν,
Καὶ οἱ φτελιὲς οἱ σπλαχνικές, στὴν ἄκρη φυτεμένες
Τοῦ δρόμου, τὴν ἀγκάλη τους χορταριασμένη ἀνιοῦν.

Καὶ νά! οἱ ἀσημοστόλιστες σημύδες ἀντιφέγγουν
Τὴν ὄψη τους τὴ γελαστὴ στὶς γλυκοχαραυγές,
Καὶ μουρμουρίζουν τρέμοντας οἱ φλαμουριές, γεμάτες
Ἀπὸ κρυφοὺς καὶ μυστικοὺς εἶν' ἴσκιους οἱ μουριές.

Λαχταριστὰ οἱ βαλανιδιὲς τὰ κλώνια περιπλέκουν,
Κ' οἱ μέλεγοι στὸ ἡλιόγερμα, σὰ νᾶναι ἀπὸ φωτιά,
Κι' ὅταν ἡ νύχτα ἔρχεται ἕνα ὄνειρο μεγάλο,
Ἀπ' τὴ θωριὰ τὴ σκυθρωπὴ τοῦ δέντρου ἀργοπερνᾷ.

Τὰ δέντρα ποῦ μᾶς ἀγαποῦν, κ' ἐμεῖς ἄς τἀγαποῦμε
Καὶ τὴ φωνὴ ἄς σμίξουμε μαζὶ μὲ τὴ φωνὴ
Τοῦ δέντρου τοῦ καλόφωνου, κ' ἕνα τραγοῦδι ἄς ποῦμε,
Ποῦ ὁλόκληρου θὰ τραγουδάει τοῦ κόσμου τὴ ζωή.

Τοῦ δάσου ὁ βαθὺς ρυθμὸς πρὸς τὰ ψηλὰ ἄς μᾶς φέρνει
Κάθ' εὐωδιὰ καὶ κάθε ἀνθὸς ἄς μᾶς καλοδεχτῆ,
Καὶ ἡ καρδιά μας ἄς χτυπάει μὲ τοὺς χυμούς τους ὅμοια
Καὶ ἡ ψυχή μας σ' ὠκεανὸ φύλλων ἄς βυθιστῆ.

1 Τοῦ Αὐγούστου.

ΛΕΑΝΤΡΟΣ Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ

Ο "ΝΟΥΜΑΣ
ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

Η ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΤΟΥ ΕΙΝΑΙ:
Γιὰ τὴν Ἑλλάδα δρ. 10.—Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ φρ. χρ. 10

10 λεπτὰ τὸ κάθε φύλλο λεπτὰ 10

ΠΟΥΛΙΕΤΑΙ: Στὰ κιόσκια τῆς Πλατείας Συντάγματος, Ὁμονοίας, Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν, Σταθμοῦ Τροχιοδρόμου (Ὀφθαλμιατρεῖο) Σταθμοῦ ὑπογείου Σιδηροδρόμο(Ὁμόνοια)στὸ καπνοπωλεῖο Σαρρῆ (Πλατεία Στουρνάρα, Ἐξάρχεια) καὶ στὸ βιβλιοπωλεῖο «Ἑστίας» Γ. Κολάρου.

Ἡ συνδρομή του πληρόνεται μπροστὰ κ' εἶναι γιὰ ἕνα χρόνο πάντοτε.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

ΚΑΙ

ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΔΕΧΟΜΑΣΤΕ

πὼς ὁ ἀνακριτὴς Φορέστης καταδέχτηκε νὰ φάει μιὰ ψωροσυντροφὴ τῶν «Ἀθηνῶν». Τὸ παραδεχόμαστε αὐτὸ γιὰ νὰ παραδεχτῆτε λόγου σας καὶ τἄλλο, πὼς ὁ κ. Πὼπ πολὺ φτηνὰ τήνε λογαριάζει τὴν τιμὴ — δὲ λέμε τὴν τιμὴ ἑνὸς δικαστῆ, μὰ τὴν τιμὴ κάθε ἀνθρώπου — ἀφοῦ θαρρεῖ πὼς ἔχει δικαίωμα γιὰ τριάντα ψωροδραχμὲς νὰ τήνε κουρελιάζει.

Δυστυχῶς καὶ σ' αὐτήνε τὴν περίσταση, ὅπως καὶ σὲ τόσες ἄλλες, ἀποδείχνεται ὁλοφάνερα πὼς ἡ πέννα σὲ μερικῶνε χέρια εἶναι ἕνα προστυχότατο μέσο γιὰ ἐκβίαση καὶ τίποτ' ἄλλο. Ἀδιάφορο ἂν φωνάζουνε μερικὲς πατσαβοῦρες καθεμέρα γι' ἀξιοπρέπεια κοινωνικὴ καὶ γιὰ «ὑψηλὴ ἀποστολὴ τοῦ τύπου». Ὅσοι ξέρουνε τί γίνεται στὰ παρασκήνια— ποὺ λέγουνται καὶ λογιστήρια — μερικῶν ἐφημερίδων γελᾶνε μὲ τὶς φωνὲς αὐτὲς καὶ μεταφράζουνε τὴν ἀξιοπρέπεια σ' ἐξευτελισμὸ καὶ τὴν ὑψηλὴ ἀποστολὴ σ' ἀποστολὴ χαμηλότατη.

Θέλετε κι ἀπόδειξη; Πάριε μιὰ πὸ τὶς χίλιες: Εἶχε ἀποφασίσει κάποτες μιὰ ἐφημερίδα νὰ ἀνδριαντοποιήσει μερικοὺς ζωντανοὺς τενεκέδες, νὰ τοὺς μεταβάλει δηλ. σὲ μεγάλους ἄντρες. Πρώτη ἐπίσκεψη τοῦ ταμία τῆς ἐφημερίδας στὸν ὑποψήφιο μεγάλο ἄντρα:

— Ξέρετε, μόνο τὰ ἔξοδα τῆς εἰκόνας θὰ πληρώσετε, πενῆντα δραχμές, ὅλα τἄλλα χάρισμα.

Ἡ εἰκόνα θὰ στοίχιζε δέκα δραχμὲς μονάχα, μὰ δὲν πειράζει. Οἱ ἄλλες σαράντα θὰ πηγαίνανε στὸ ταμεῖο τοῦ Ἐθνικοῦ στόλου.

Δημοσιεύτηκε ἡ εἰκόνα μὲ τὴν σχετικὴ ρεκλάμα ἀπὸ κάτω, κι ὁ ταμίας τὴν ἴδια μέρα ἔκανε τὴν δεύτερη, καὶ τρομερότερη, βίζιτα.

— Θὰ μᾶς πληρώσετε διακόσες δραχμές...

— Μὰ δὲν εἴπατε πῶς θὰ δημοσιευτοῦνε χάρισμα;

— Μάλιστα! Σᾶς εἶπα πὼς δὲ θὰ σᾶς πάρουμε παράδες γιὰ τὸν τόπο ποὺ θὰ πιάσει ἡ εἰκόνα σας. Εἴδατε ὅμως πὼς, ἔξον ἀπὸ τὴν εἰκόνα σας, μπήκανε κ' ἑκατοπενῆντα ἀράδες γιὰ τὴ ρεκλάμα σας, καὶ στὴ πρώτη σελίδα μάλιστα. Ἀπὸ μιὰ δραχμὴ λοιπὸν ποὺχει ἡ ἀράδα, μᾶς κάνουν ἑκατοπενῆντα δραχμές, καὶ πενῆντα γιὰ τὴν εἰκόνα, διακόσες ὅλες καὶ πάλι φτηνὰ εἶναι.

Ὁ συφοριασμένος μεγάλος ἄντρας τὶς ἐπλήρωνε, ἡ ἐφημερίδα κατόρθωνε μὲ τὸ τίμιο αὐτὸ μέσο νὰ ψευτοζεῖ καὶ νἀγωνίζεται κατὰ τῆς «ἀπεμπολήσεως τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων» καὶ ἡ Ἑλλάδα φορτονότανε στὴ ράχη της κι ἀπὸ ἕνα καινούριο μεγάλο ἄντρα τὴν ἡμέρα.

Ὁ δημοσιογράφος αὐτὸς — πέτε μας στὸ Θεό σας— δὲν ἔχει δικαίωμα, ἀφοῦ τόσο φτηνὰ χαρίζει τὴ δόξα στὸν καθένανε, νὰ λασπώνει καὶ φτηνότερ' ἀκόμη τὴν τιμὴ τοῦ καθενός;

Ο ΜΕΓΑΛΟΔΥΝΑΜΟΣ

νὰ μᾶς λυπηθεῖ καὶ νὰ μᾶς σώσει ἀπὸ τὴν αἰστηματικὴ ἀλληλογραφία τοῦ Ἀλέκου καὶ τῆς Ἀφροδίτης, γιατὶ πιὰ παράγινε τὸ κακὸ καὶ καθὼς πᾶμε, καὶ τοῦ χρόνου, φαίνεται, τὴν ἴδια ἐποχὴ θὰ διαβάζουμε ἀκόμα ἐρωτικὰ γράμματα τοῦ Ἀλέκου πρὸς τὴν Ἀφροδίτη, τῆς Ἀφροδίτης πρὸς τὸν Νίκα, καὶ τοῦ Νίκα πρὸς τὴν ἄπιστη σύζυγον.

Τὰ γράμματ' αὐτὰ εἶναι ὅλα αὐθεντικότατα ἀφοῦ τὰ δεχτήκανε οἱ ἐφημερίδες, ποὺ δὲ δέχουν-

---

λίγο ἀπόλυτος εἶμαι, ποῦ παραδέχουμε τὸ νέος, ἐπίθετο καὶ οὐσιαστικό, ὁ νέος, νέος ἄθρωπος, νέος στὰ χρόνια, ἐννοεῖται, ἀφοῦ γιὰ τὴν ἄλλη σημασία, ἔχουμε τὴν ὡραία λέξη καινούριος, καινούρια ροῦχα, ἰδέα καινούρια, τί καινούρια σήμερα; Ὁ νέος, μὲ τὸ ε του, εἶναι μάλιστα κέρδος γιὰ μᾶς· κέρδος μας, ἐπειδὴ τότες παρουσιάζεται καλήτερα ὁ νιός, οὐσιαστικό, ποῦ δείχνει σὰν πιὸ λεβέντης, σὰν πιὸ δημοτικός, καὶ ποῦ σὲ πολλὰ μᾶς χρησιμέβει. Τὸ 1 τὸ κρατοῦμε καὶ στὴ νιότη — ὄχι νεότη — καὶ στὰ νιάτα—νεάτα δὲν ὑπάρχει—καὶ στὰ σύθετα ποῦ μποροῦμε περίφημα καὶ ζεβγαρώματα νὰ τὰ ποῦμε, νιόπαντρος, νιόσπαρτος, νιόφερτος κ.τ.λ. κ.τ.λ. ἔτσι τὰ ξέρουν, ἔτσι κ' ἡ ποίηση τὰ ξέρει. Καθιερωμένα. Μὰ δὲ φαίνεται νὰ καθιερώθηκε ὁ τύπος ὡριός, κι ἄς καθιερωθῆκε ὅσο θέλει τὸ «Κάστρο τῆς Ὡριᾶς·» μήτε γὼ μήτε κανένας ἀπὸ μᾶς ποτὲ μας δὲ βάλαμε στὸ πεζὸ οὔτε ὡριός οὔτε ὡρια. Ὅλος ὁ κόσμος λέει· «ὡραῖα! Ὡραῖο πρᾶμα! Γὶ ὡραία γυναίκα!» Δηλαδὴ ἐπίθετο ἢ ἐπίρρημα («ὡραῖα τὸ κατάφερες»). Ἴσως καμιὰ μέρα κερδίσουμε καὶ δῶ κανένα οὐσιαστικὸ ἡ ὡρια—ὅπως τόχουμε καὶ στῆς Ὡριᾶς τὸ Κάστρο. Γιατὶ ὄχι, ἀφοῦ, ἴδιοι μας ἐμεῖς ποῦ γράφουμε ὡραῖος, γράφουμε πανώριος; Ἀφτὸ ἔρχεται Δὲν ἔρχεται διόλου ἡ ὡριότητα· ὡραιότητα τὴν ἀγαποῦμε. Ὡστόσω ἡ ὡριοσύνη δὲ μᾶς τρομάζει. Ποιὸς ὁ λόγος; Ὁ λόγος εἶναι ποῦ τὴν ὡραιότητα τὴν κληρονομήσαμε ἀπὸ τὴν καθαρέβουσα, ἐνῶ τὴν ὡριοσύνη, ποῦ ἡ καθαρέβουσα δὲν τὴ συνηθίζει (στοῦ Βλάχου τὸ λεξικὸ τὴν ὡραιοσύνη οὔτε τὴ βρίσκεις), ἐμεῖς τὴ βγάλαμε στὴ μέση· ἔφκολα λοιπὸν ἢ τῆς ἀφήσαμε τὸν τύπο της τὸ δημοτικό, ἂν τὴν εἶχε ὁ λαός, ἢ δημοτικὸ τύπο τῆς δώσαμε, ἂν τὴν ἔφτειαξαν οἱ δικοί μας, ἐπειδὴ καὶ γὼ τώρα δὲν τὸ θυμοῦμαι νὰ σοῦ τὸ πῶ, ἂν εἶναι τόντις τοῦ λαοῦ ἢ κανενὸς ἀπὸ μᾶς, τόσο μοιάζουνε καὶ τὰ δυό, τόσο πέφτει τὸ ἴδιο. Διὲς ὅμως τὶ προσοχή, τὶ μέτρο καὶ τὶ γοῦστο—γοῦστο μὲ τὸ νόημα ἐκεῖνο τὸ ψιλὸ ψιλὸ ποῦ ἡ λέξη ἔχει στὰ γαλλικά— τὶ φίνο συναίστημα χρειάζεται καὶ συχνὰ τὶ κόπος, γιὰ νὰ διαλέξῃ κανένας ἢ καὶ γιὰ νὰ δημιουργήσῃ! Τὸν κόπο, δὲ σοῦ λέω, κάποτε τὸν ἀποφέβγουμε· μὰ ὅλοι μας, ἀξεδιάλυτα τὸ νοιώθουμε τὸ ρωμαίικο καὶ τὸ σωστό. Ἂν εἴτανε ἄξαφνα χρήσιμο ἢ ἀναγκαῖο νὰ βγάλουμε ρῆμα καινούριο ἀπὸ τὸ ἐπίθετο ὡραῖος, πῶς θὰ τὸ λέγαμε; Ὡριώνω; Διόλου. Θὰ λέγαμε ὡραιώνω, ἴσα ἴσα γιατὶ τ' ἀφτί μας δὲν ξέχασε τὸ ἐπίθετο, ἐπιθετικὴ σημασία ἔχει καὶ τὸ ρῆμα, «κάνω ἕνα πρᾶμα νὰ εἶναι ὡραιο,» (καὶ μάλιστα χίλιες φορὲς καλήτερο τὸ ὡραιώνω ἀπὸ τὸ ὡραίζω)· ἐπιθετικὴ σημασία δὲν ἔχει τὸ οὐσιαστικὸ ὡριοσύνη, ποῦ θὰ πῇ ὁμορφιά, καὶ κάτι παραπάνω· ἔτσι ξεχνοῦμε καὶ τὸ ἐ (αἴ) τοῦ ἐπίθετου ὡραῖος. Ἀπόλυτα λοιπὸν ἀφτὰ δὲν εἶναι. Μήπως εἶναι ἀπόλυτα κι ὅσα εἴπαμε πιὸ ἀπάνω γιὰ τὸ νέος καὶ τὸ νιός; Ἡ γλώσσα μας ἔχει μυστικὰ ποῦ μόνο μὲ τὴν ἀδιάκοπη μελέτη τὰ ξεβρίσκεις ἕνα ἕνα, ἕνα ἕνα τὰ χαίρεσαι καὶ τἀγαπᾶς, γιατὶ κάτι θὰ σοῦ μάθουνε ὡς καὶ τὰ παραμικρά. Ἡ σημασία δὲν ὁρίζει πάντα τὸν τύπο, ἀφοῦ γιὰ σημασία μιλοῦμε. Τὸ Νιόκαστρο σημαίνει καινούριο κάστρο κι ὁ νιόφερτος εἶναι ὁ καινουριοφερμένος. Λοιπὸν ἐπίθετο, κι ὡστόσο με 1. Ἀπόλυτο θἄτανε νὰ βάζαμε 1 σὲ κάθε νιὸς ἐπιθετικὸ— εἶναι νιὸ κορίτσι— ἢ νὰ βάζαμε τὸ ε σὲ κάθε νιὸς οὐσιαστικὸ—Τί νιά = τί νέα; — ἢ νὰ μὴ βάζαμε ποτέ μας τὸ νιο — ἐπιθετικά, παρὰ νὰ χώνναμε στὴ θέση του τὸ καινούριο — Ἀφτὰ δὲ γίνουνται. Ἐγὼ τουλάχιστο δὲν τἀλλάζω, καθὼς δὲν ἄλλαξα, γιὰ νὰ ξαναρθοῦμε στὴν ἀρχὴ τῆς κουβέντας μας, τὸ παρέκει, νὰ τὸ κάμω καὶ καλὰ παρακεῖ. Τὸ παρακεῖ, κάποτε τὸ γράφω· κάποτε συφέρνει. Μὰ τὸ παρέκει ἀχαμνὸ δὲν εἶναι· μισοπλασμένο καὶ τοῦτο ἀπὸ τὸ λαό, ἂν καὶ κανονικώτερο τὸ παρακεῖ.

(Στἄλλο φύλλο τελειώνει)

ΨΥΧΑΡΗΣ